

Mezinárodní obchod

Přednáška 2 - 26. 2. 2024

Co mne ke studiu mezinárodního obchodu motivovalo?

Jaké u sebe tuším předpoklady pro MO a na jakou svou výbavu pro MO chci získat?

Chci pracovat v MO? Jak si svou budoucí práci a pracovní místo představuji?

Obchod, jeho kořeny a motivy, pojmy vnitřní, zahraniční a mezinárodní obchod, otevřenost ekonomiky

Kdy vznikl obchod?
Mezi kým?
A proč?

DOBA
KAMENNÁ
(3 mil. až
4 000 let

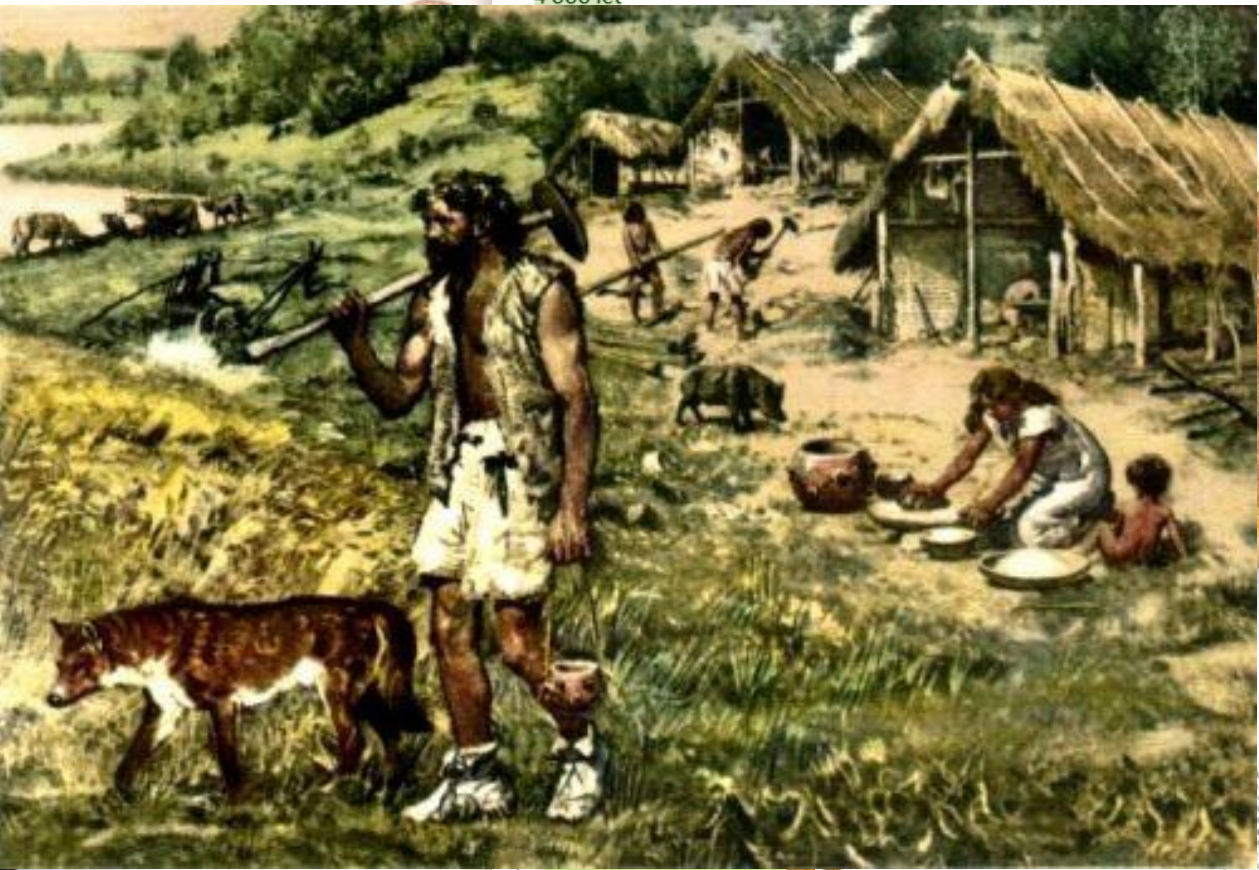
Historické motivy vzniku a uskutečnění obchodu

Obdělávání

Zemědělství jako vůbec nejstarší činnost společnosti se poprvé vyskytlu přibližně 10 000 let před n. l. a v následujících šesti tisíci letech Evropy. Nezávisle na sobě v různých oblastech světa, jako v Americe, Africe, Pěstování rostlin a chov zvířat lidem udržovat kontrolu nad zdroji potravy lépe, než lovit a sbírat. Na výsledky lovu a sběru. Že se lidé mohli usadit na jednom místě a nasytit i větší počet lidí byl důležitým faktorem pro růst populace a počátek civilizace.

NAČERNĚ OBILÍ
Sbíráno, sušeno, mleté
vymačkáno, aby
získal chléb

Historie a zemědělství

VIDĚLÁKOVÉ A KAPNÍKOVÉ
Prvními zemědělci byli neolitické společnosti, které se usadily v údolích řek. Pěstovaly obilí a chovají zvířata. Prvními zemědělci byli neolitické společnosti, které se usadily v údolích řek. Pěstovaly obilí a chovají zvířata. Prvními zemědělci byli neolitické společnosti, které se usadily v údolích řek. Pěstovaly obilí a chovají zvířata.

Směnovaly se potraviny, později různé hliněné výrobky, šperky, vzácné kovy, léky atd.

Jednalo se o jakýsi barter...

Barter - směna zboží za zboží v obchodním smyslu (nikoli kompenzace).

Postupem času - barterové obchody nedostačující - obchodníci přestávali nakupovat zboží, které nepotřebovali - přešli na tzv. „všeobecný ekvivalent“.

Všeobecný ekvivalent – drahé kovy (zlato, stříbro), jiné vzácné „komodity“, např. sloní kost.

Později se začalo směňovat kovovými penězi ze zlata a stříbra. Mince byly zpočátku těžké a nepraktické, později vznikly bankovky a šeky.

Obchod vycházel z vnitřních potřeb společnosti, byl a stále je jejím přirozeným atributem, rozvíjel se v každém teritoriu, od svého počátku v každé době. Obchod je člověku vlastní, byl, je, a vždy bude záležitostí s lidskými motivy. V pravěku i dnes.

Různé nalezené pokusy o definice obchodu

Obchod **je postup**, jak získat nenásilně **to, čeho** se v určitém okamžiku na určitém místě **nedostává**.

Obchod jest výdělková, t. j. **k docílení zisku** bezprostředně **směřující výměna movitých věcí ve formě nezměněné**; při vyšším již stupni života výrobního moment nezměněnosti formy odpadá.

Obchod je **po živnostensku** prováděné zprostředkování **směny hospodářských statků**.

Obchod neboli komerce je **lidská činnost**, která spočívá **v směňování zboží nebo služeb za peníze, případně za jiné zboží nebo služby**.

Obchod vyjadřuje **zvláštní ekonomickou činnost, směnu zboží (koupě a prodej) prostřednictvím peněz**.

Obchod je **článek dělby práce** zaměřený na **uskutečňování oběhu zboží**. Ve společenském reprodukčním procesu působí jako **zprostředkující článek mezi výrobou a spotřebou**.

Obchod je **jakákoli uskutečněná směna**.

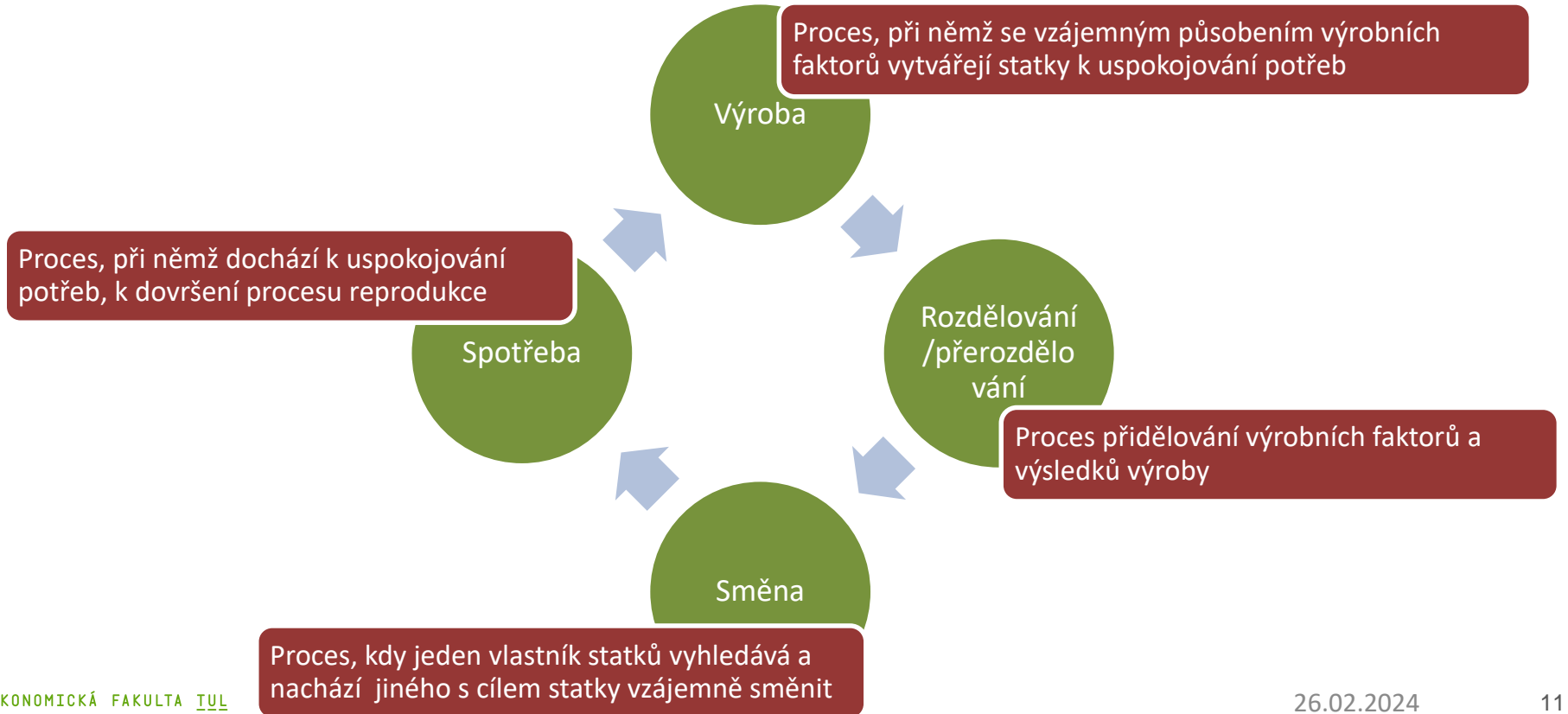
Definice obchodu

Finanční a reálné hospodářské transakce, které se vztahují ke směně zboží (prodej a koupě) a služeb.

Jedná se o zvláštní ekonomickou činnost, při které dochází k této směně prostřednictvím peněz.

Obchod je nedílnou součástí tržních ekonomik (Štěrbová, 2013).

Role obchodu v „reprodukčním procesu“

VO, ZO, MeO, SvO

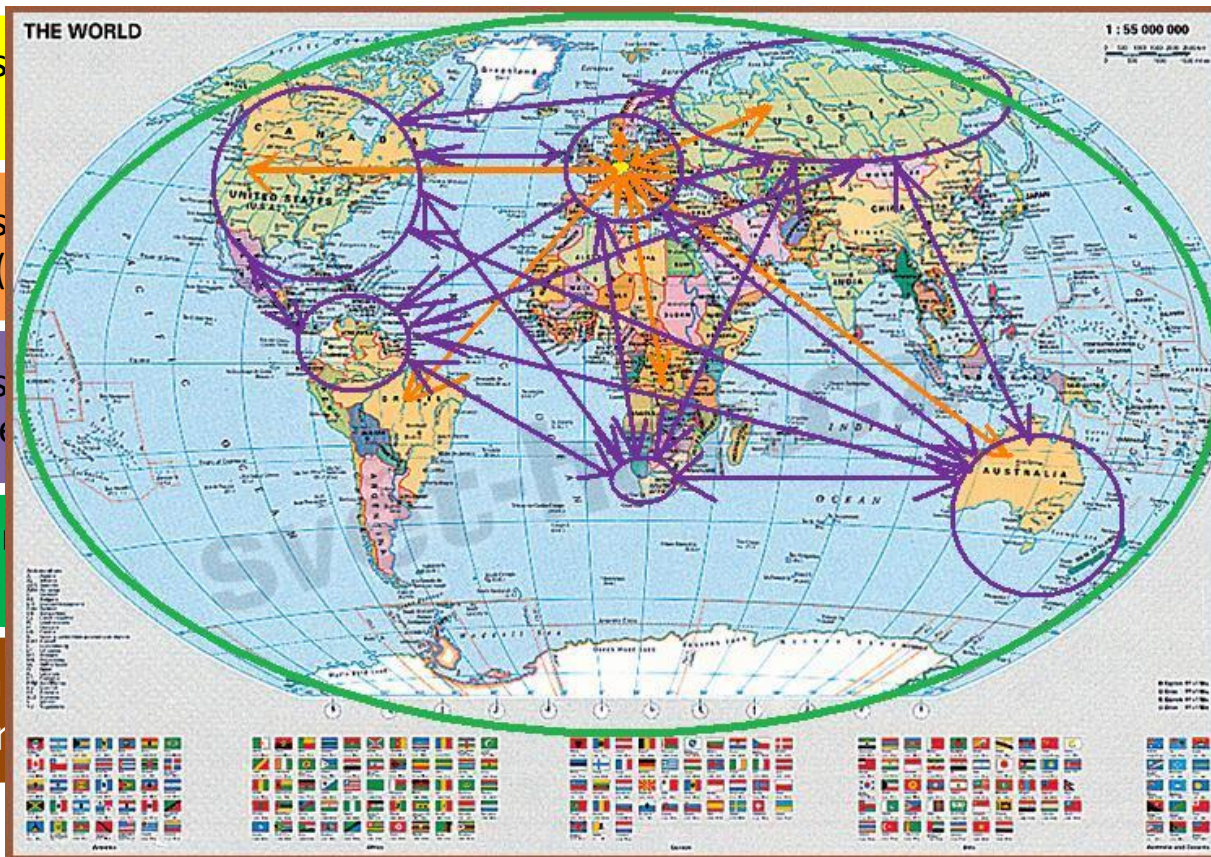
Proces směny s
uvnitř jednoho

Proces směny s
jednoho státu (

Proces směny s
různých států (e

Souhrn všech s
(ekonomických

Veškeré ekon
(ekonomickýr

d

chod

obchod

chod

í ekonomické

Vnitřní obchod - obchody se spotřebním zbožím a se zbožím pro další podnikání. Jedná o velice významnou část národního hospodářství (Mulačová, Mulač a kolektiv, 2013).

Zahraniční obchod je tvořen vývozem (exportem) a dovozem (importem). Domácí trh výrobkem přesycen, tudíž je tato forma podnikání nezbytná (Mulačová, Mulač a kolektiv, 2013).

Zahraniční obchod je historicky nejvýznamnější součástí vnějších ekonomických vztahů. Již při barterových obchodech vznikala potřeba směňovat zboží i mezi státy (Svatoš a kolektiv, 2009).

Mezinárodní obchod je souhrn zahraničně obchodních aktivit dvou a více národních ekonomik, příp. států, shodují-li se jejich hranice s hranicemi ekonomik, tj. součet dvou a více zahraničních obchodů (Štěrbové, 2013, s. 18).

Světový obchod – obchod všech států, popř. ekonomických celků, které jsou součástí světové ekonomiky (Kubišta, 2009).

Mezinárodní ekonomické vztahy v praxi realizovány především následujícími formami:

- dovoz a vývoz (obchod) **zboží**,
- dovoz a vývoz (obchod) **služeb**,
- dovoz a vývoz (pohyb) **kapitálu**,
- dovoz a vývoz (migrace) **pracovní síly**,
- dovoz a vývoz (přenos) **vědecko-technických znalostí**.

Mezinárodní pohyb kapitálu - nejen mezinárodní finanční toky související

např. s přeshraničním poskytnutím úvěru či nákupem podniku v zahraničí, **ale i pohyby fyzického kapitálu v podobě strojů a nejrůznějších zařízení.**

Kapitál představuje, společně s prací a půdou, **výrobní faktor**, který je **ve výrobě transformován a generuje zboží**, případně služby. Kapitál = investice.

Mezinárodní přenos vědecko-technických znalostí a poznatků mezi jednotlivými zeměmi - zejména prostřednictvím směny nové průmyslové produkce, příchodem investic, které obsahují vědeckotechnický pokrok, prodejem patentů, licencí a specializovaných konzultačních služeb (Cihelková, 2004).

Zahraněční obchod - historicky nejstarší a nejrozšířenější forma **vnějšních hospodářských vztahů** - zboží (případně služby, práva duševního vlastnictví, ad.) se směňuje se zahraničím, překračuje hranice jednotlivého státu nebo ekonomického celku. Prostřednictvím **zahraněčního obchodu** je země napojena na světovou ekonomiku a zapojuje se do **mezinárodní dělby práce** (Fojtíková, 2009).

Žádný stát, žádná země, žádný ekonomický celek neuspokojí své potřeby pouze svými statky.

To je pak tím prvotním a zásadním motivem k jeho vstupu do mezinárodní dělby práce, k otevření se a tím ke vzniku a následnému růstu jeho mezinárodního obchodu.

Příčiny (předpoklady) vzniku a rozvoje mezinárodního obchodu

Odlišnost úrovně vybavenosti
výrobními faktory

Rozdílné náklady
ekonomického procesu

Rozdíly v motivech a úrovni
(kvalitě a kvantitě) spotřeby

Otevřenost ekonomiky

Úroveň, stupeň zapojení státu (ekonomického celku) do mezinárodního obchodu (mezinárodní dělby práce).

Kvantitativní ukazatele

Vývoz/HDP

Dovoz /HDP

Obrat ZO/HDP

Kvalitativní ukazatele

Komoditní struktura

Teritoriální struktura

Měnová struktura

HDP (hrubý domácí produkt) = celkový výstup ekonomiky - tržní hodnota všech finálních statků vytvořených v daném období v daném státu (ekonomickém celku).

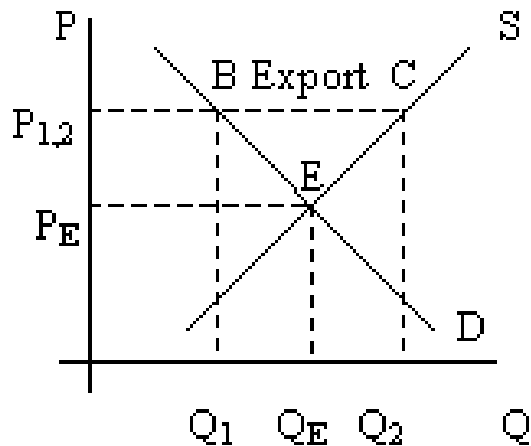
Vývoz (export) = hmotné i nehmotné statky vytvořené uvnitř daného státu (ekonomického celku) a směřené (prodané) do jiného státu (ekonomického celku) + vývozní fáze reexportu a výstupní směna zušlechťovacího styku.

Dovoz (import) = toky v opačném směru

Obrat zahraničního (mezinárodního) obchodu
(obchodní obrat) = součet vývozů a dovozů

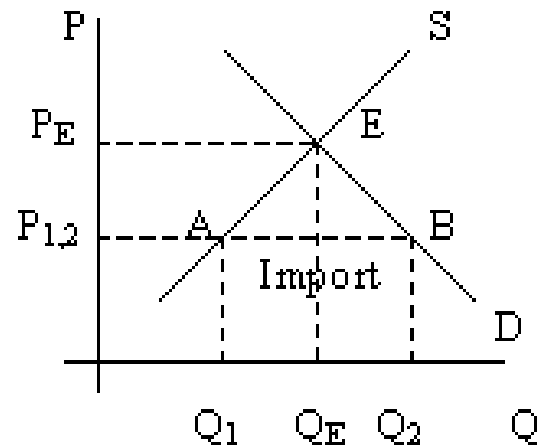
Role mezinárodního obchodu (otevření ekonomiky)

Graf 1: Mezinárodní obchod

Národní
spotřeba klesá

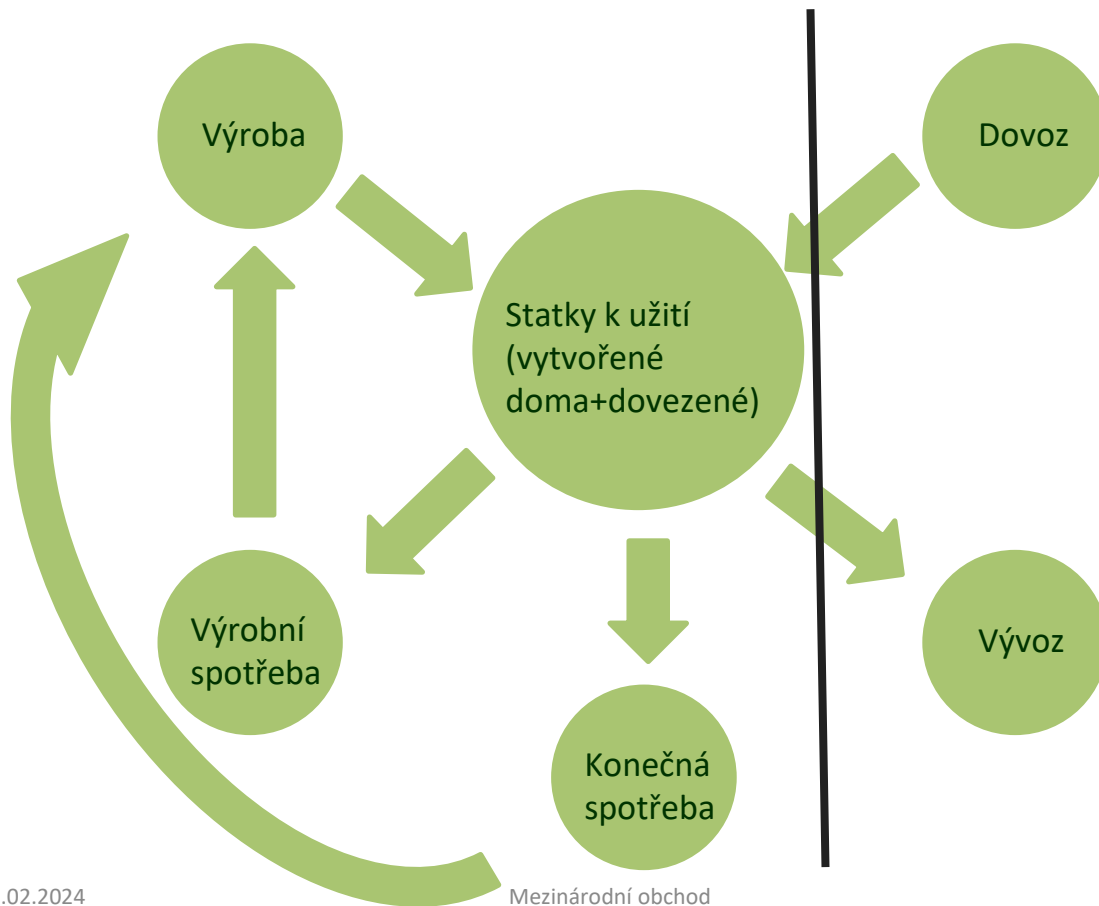
Zaměstnanost a
výroba roste

Pokles výroby
a zaměstnanosti

Růst národní
spotřeby

Zapojení mezinárodního obchodu do ekonomiky

Přínosy a rizika otevřenosti země / vysoké úrovně mezinárodního obchodu

Možnost získání výrobních faktorů ke změně struktury ekonomiky – transformační funkce

Možnost přenosu nových informací z vědy, techniky, technologie – transmisní funkce

Podpora růstu ekonomiky (růstová funkce)

Konkurenční tlak na prvky vnitřního ekonomického procesu

Podpora politické a kulturní spolupráce mezi ekonomickými celky

Slabá soběstačnost v případě války nebo změny politického systému

U malých států s ekonomickým růstem roste závislost na MEO

Možnost dalšího zaostávání „nezralé“ ekonomiky

Konkurence může způsobit likvidaci i tradiční domácí výroby

Menší vymahatelnost inkasních práv u vývozu, reklamačních práv u dovozu

Obchod a jeho role ve společnosti a jejím vývoji

Mezinárodní obchod a jeho role v ekonomice

Otevřenost ekonomiky jako zapojení země do MO a její ukazatele

Děkuji za pozornost